

Bsc algebra1 normál gyakorlat

Második zárthelyi A (2019. dec. 10) — eredmények és pontozás

1. **a)** Az előjel +, mert 12 inverzió van (1 pont). Ez abból is látszik, hogy a ciklusfelbontás (1426)(35). **b)** A második sor szerint kifejtve az eredmény -6 (3 pont). **c)** A mátrix determinánsa 3, ezért az eredmény $(1/3) \begin{vmatrix} 2 & 1 \\ 1 & 2 \end{vmatrix} = 1$ (2 pont).

2. **a)** $\sigma_1 = -1/2$, $\sigma_2 = -3/2$, $\sigma_3 = 1/2$, $\sigma_4 = 1$ (1 pont). Ezért a négyzetösszeg $\sigma_1^2 - 2\sigma_2 = 13/4$ (1 pont), a reciprokösszeg pedig $\sigma_3/\sigma_4 = 1/2$ (1 pont). **b)** A hányados $x/2 + 1/2$, a maradék $x/2 + 3/2$ (3 pont).

3. **a)** A megfelelő p prímsre $p \mid 42$, ezért p csak 2, 3 vagy 7 lehet. A $p = 7$ -et a főegyüttható, a $p = 2$ -t a konstans tag zárja ki, hiszen $7 \mid 7$ és $2^2 \mid 84$, ezért csak $p = 3$ jöhet szóba (1 pont). Ez akkor felel meg, ha $3 \mid b$ (1 pont). **b)** $\mathbb{Q}$ fölött $(10x - 10)(x^2 + x + 2)$ megfelelő, mert az első tényező elsőfokú, a második másodfokú, és nincs racionális gyöke (1 pont). $\mathbb{Z}$ fölött $2 \cdot 5(x - 1)(x^2 + x + 2)$ a megoldás, mert a zárójelben álló polinomok primitívek is (1 pont). **c)** A tanult képlet szerint $\Phi_{50}(x) = \Phi_{10}(x^{50/10})$ (1 pont), továbbá $\Phi_{10} = \Phi_5(-x)$, ezért az eredmény $x^{20} - x^{15} + x^{10} - x^5 + 1$ (2 pont).

4. A polinom $(x^4 + x^3 + x^2 + 1)^2$, hiszen $\mathbb{Z}_2$ fölött tagonként lehet négyzetre emelni (2 pont). A zárójelben lévő polinomnak gyöke az 1 (1 pont), a megfelelő gyöktényezőt például Horner elrendezéssel kiemelve $(x + 1)^2(x^3 + x + 1)^2$ adódik (1 pont). Az utolsó zárójelben is irreducibilis polinom áll, mert harmadfokú, és a $\mathbb{Z}_2$ test egyik eleme, azaz 0 és 1 sem gyöke (2 pont).

5. A maradék $ax + b$ alakú (1 pont). Az $x^2 - x + 1$ polinom gyökei a hatodik primitív egységgyökök (1 pont), jelölje ezeket ε_1 és ε_2 . Behelyettesítve $a\varepsilon + b = \varepsilon^4 - 1$ adódik, ahol $\varepsilon = \varepsilon_1$, illetve $\varepsilon = \varepsilon_2$, mert $2020 \equiv 4 \pmod{6}$ (1 pont). De $\varepsilon^3 = -1$ miatt $\varepsilon^4 = -\varepsilon$ (2 pont), ezért a $-x - 1$ polinom lesz a maradék, hiszen az ennek megfelelő a és b számokra mindkét egyenlet teljesül, és az egyenletrendszer determinánsa $\varepsilon_1 - \varepsilon_2$ nem nulla, tehát a megoldása egyértelmű (1 pont). Számolhatnánk közvetlenül is az $\varepsilon = (1 \pm i\sqrt{3})/2$ felhasználásával.

6. A gyökök és együtthatók összefüggése miatt $\sigma_1 = a + b + c = 0$, $\sigma_2 = ab + ac + bc = -3$ és $\sigma_3 = abc = -1$ (1 pont). A keresett polinom $g(x) = (x - a^2 - b^2)(x - a^2 - c^2)(x - b^2 - c^2)$, az x együtthatója $(a^2 + b^2)(a^2 + c^2) + (a^2 + b^2)(b^2 + c^2) + (a^2 + c^2)(b^2 + c^2)$ (2 pont). Mivel $a^2 + b^2 + c^2 = \sigma_1^2 - 2\sigma_2 = 6$, ezért ez $(6 - a^2)(6 - b^2) + (6 - a^2)(6 - c^2) + (6 - b^2)(6 - c^2)$, beszorozva $3 \cdot 36 - 2 \cdot 6(a^2 + b^2 + c^2) + a^2b^2 + a^2c^2 + b^2c^2$ (1 pont). Itt $a^2b^2 + a^2c^2 + b^2c^2 = \sigma_2^2 - 2\sigma_1\sigma_3 = 9$ (1 pont), ezért az eredmény $3 \cdot 36 - 2 \cdot 36 + 9 = 45$ (1 pont). *Megjegyzés:* Ha az eredeti kifejezést szoroznánk be, akkor $a^4 + b^4 + c^4 + 3(a^2b^2 + a^2c^2 + b^2c^2)$ adódna. Az egyenletbe helyettesítve $a^3 = 3a - 1$, ezért $a^4 = 3a^2 - a$, ahonnan $a^4 + b^4 + c^4 = 3(a^2 + b^2 + c^2) - (a + b + c) = 18$, és a végeredmény $18 + 3 \cdot 9 = 45$.